

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Occurritur Adversariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

non possit, prout Pius V. Greg. XIII. & Urbanus VIII. definiuerunt contra Michaëlem David, & deducitur è S. Script. Rom. 10. *quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine predicante?* & Jo. 15. *Si non uenissim, & locutus fuissim eis, peccatum non haberent.* &c. Controversiam cum Janenio movent rigidiores quidam Theologi de præceptis Juris naturalis, utrùm illa invincibiliter ignorari possint? de quo sit

4. **CONCLUSIO.** *Etiamsi Jus naturale ab homine rationis compote quoad prima principia moralia universalissima non possit invincibiliter ignorari: datur tamen invincibilis ignorantia in præceptis secundariis morum partialiter directis, ita S. D. infra q. 94. a. 6.*

Primæ partis ratio est: quia jus naturale est inscriptum in tabulis cordis, & in ipso dictorio rationis & luminis naturalis, juxta illud Ps. 4. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Sicut ergo ratio & lumen naturale per peccatum non omnino fuit extinctum, quamvis fuerit notabiliter obscuratum, ita etiam est impossibile, ut in adulto rationis usu prædito non supersint universalissima morum præcepta; uti sunt: Bonum sive honestum esse prosequendum, malum fugiendum; & illud: *Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris.* De quo D. Augustinus in Ps. 57. *hoc & antequam lex daretur, nemo ignorare permisus est, ut esset unde judicatenur, & quibus lex non esset data.*

5. Ex his porrò primis principiis aliqua præcepta naturalia quasi per se consequuntur & facillimo discursu inferuntur, uti sunt præcepta decalogi, quæ proinde & ipsa saltem ad longum tempus invincibiliter ignorari non possunt, nisi aliqua notabili circumstantiâ afficiantur, per quam acutius malitia & inhonestas occultetur vel excusetur. Ita licet perspicuum sit, non esse licitum interficere innocentem, vel seipsum; non esse licitum mentiri: non tamen æquè perspicuum est, utrùm non liceat mentiri pro salvandâ vitâ proximi, sibi ipsi necem inferre pro conservandâ pudicitia, vel evitandis gravissimis tormentis. Interficere hominem sine spe vitæ cum gravissimis doloribus luctantem, &c. Unde in istis etiam præceptis aliquando intervenire posse ignorantiam invincibilem patet.

Secundæ partis ratio: In iis potest intervenire ignorantia invincibilis, quæ non facile per evidentem ratiocinationem deducitur è primis principiis morum, & in quibus non apparet connexio & resolutio ad primas regulas per se notas: sed in præceptis naturalibus secundariis rudiores ac simpliciores non facile perspiciunt hanc connexionem, neque ex principiis morum istas conclusiones expedire deducunt: igitur nil obstat, quare simpliciores habeant ejusmodi præceptorum invincibilem ignorantiam; nam invincibilis ignorantia ex duplici capite evenire potest, vel quia animum nullus scrupulus & cogitatio alicujus obligationis pulsata, vel quia post cogitationem de tali præcepto adhibita est moralis diligentia ad illud investigandum, nec tamen potuit deprehendi: sed utroque modo contingit præcepta juris naturalis ignorari. Primo qui-

dem modo, quia con fessarij per experientiam deprehendunt, adolescentes ignorantè aliqui subinde committere contra jus naturæ, quorum scrupulum primum post majorem judicii maturitatem conceperunt. Sic inter rusticos multa quandoque superstitiona deprehenduntur, quæ à parentibus accepta sine scrupulo & bona fide prædicantur.

Secundo etiam modo datur invincibilis ignorantia, quia de factò sunt plurima juris dubia in quibus ad certitudinem deveniri non potest. Ita disputatur in utramque partem, an liceat judicium damnare vel occidere reum, an liceat iudicium allegata & probata esse nocens, privata tamen iudicis scientiâ est innocens. An census redimibilis usurarius? Utrùm justè damnatus ad sumendum venenum possit illud propria manu ori infundere? Olim quoque tempore Concilij Lateranensis erat utrinque controversum, an montes pietatis essent liciti vel usurarij?

§. II.

Occurritur Adversariis.

Objicies, Si daretur invincibilis ignorantia juris naturalis, tunc excusaret à peccato: sed non excusatur: ergo. Sequela patet ex dictis: quia ubi non est voluntarium non est peccatum: sed ignorantia invincibilis tollit voluntarium: ergo. Minor probatur variis auctoritatibus: primò è S. D. quodlibet. 3. a. 10. dicente: *Nul- lum excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicujus Magistri:* [loquitur autem de ignorantia juris naturalis] *in talibus enim ignorantia excusatur.* Secundò ex Tertull. de spect. c. 10. *Nunquam excusatur, quod DEUS damnat. Nihil quod nunquam licet, quod semper & ubique non licet, &c.* sed quod est contra jus naturale, nunquam licet, est à DEO damnatum: ergo nunquam excusatur. Tertio Gratianus l. 9. 4. ignorantia juris naturalis omnibus adultis dimittibilis est. Quarto D. August. ep. 104. *Siquis bonum esse putaverit, quod malum est, hoc putando vitiose peccat.* Ea sunt omnia peccata ignorantie, quando quisque bene fieri putat, quod male fit.

Respondeo negando minorem. Ad cujus primam probationem dico, S. Doct. ibidem manifestè loqui de ignorantia & errore vincibili non tantum juris naturalis, sed fidei, quia ex recurso ad S. Script. & Ecclesiæ auctoritatem deprehendi ac deponi potuit: veluti indicant hæc sequentia illius verba: *Qui ergo assisit opinioni alicujus Magistri contra manifestum Scripturæ testimonium, sive contra id quod publicè tenetur secundum Ecclesiæ auctoritatem, non potest ab errore vitiose excusari.* Ad 2. Resp. Verba Tertulliani tantum velle, quod lex naturæ sit immutabilis, ita ut per se nunquam fiat licitum, quod est jure naturali prohibitum, quamvis per accidens aliquando ratione ignorantie, quæ superari non potest, legit illius materialis transgressio excusetur. Ad 3. Resp. Gratianum esse intelligendum de primis & notissimis principiis juris naturalis. Ad 4. Resp. S. Doctorem loqui de vincibili adeoque culpabili ignorantia: nam mens ipsius abundè constat ex alibi dictis ep. 48. *Nullius crimen maculat negligentem, & l. de 2. animabus. Nemo peccat in eo, quom-*

quem vitare non potest. Et: Non tibi imputatur ad culpam, quod invitus ignores. Acl. de vera relig. c. 14. Usque adeo peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Et hoc ita manifestum est, ut nulla indoctorum turba discentiat.

Colliges ex dictis. Illorum jurium & legum ignorantiam non reputari invincibilem, quarum cognitio pertinet ad alicujus officium, & adhiberi morali diligentia obtineri potuit. Unde non excusantur per ignorantiam Christiani nescien-

tes, quæ pertinent ad hominis Christiani officium; neque Clericus aut Religiosus ignorans obligationes statûs Clericalis aut Religiosi, &c. cum enim suscepcioni alicujus officii annexa sit obligatio procurandi sufficientem notitiam omnium obligationum ad munus illud ritè obeundum pertinentium, hoc ipso quòd quis debitam diligentiam in hac notitia procuranda intermittat, legum transgressiones ipsi efficiuntur indirectè & interpretativè voluntariæ.

DISPUTATIO VIII.

DE

Actibus humanis in specie.

Quæ S. D. à q. 9. usque ad 20. inclusivè disputat, hanc disputationem complectimur, & primò modum, quo voluntas ad actum procedit; quo vel seipsam movet, vel ab aliis principiis tum intrinsicis tum extrinsicis movetur; denique ipsorum humanorum actuum naturam, distinctionem, Oeconomiam, & coordinationem contemplamur.

ARTICULUS I.

Quomodo voluntas moveatur ab intrinsicis principiis.

SUMMARIUM.

1. Impossibile est, ut voluntas appetat malum sub ratione mali.
2. Non datur in voluntate affectus neuter.
3. Intellectus movet voluntatem in genere causa finalis, & formalis extrinsecæ.
4. Diluuntur objecta.
5. Appetitus sensitivus in voluntatem insluit indirectè quoad specificationem actûs.
6. Auctoritates S. Script. non evincunt efficaciam effectivam.
7. Implicat voluntatem ferri in incognitum.
8. Amor mysticus non est sine operatione intellectûs.
9. Ad actum deliberatum requiritur judicium rationis.

§. I.

Influxus intellectûs in voluntatem.

Suppono primò ex dictis in 1. disp. adæquatam objectum voluntatis esse bonum, ita ut nullâ ratione possit appetere malum sibi ab intellectu propositum sub ratione mali: sicut enim est impossibile ut intellectus assentiat falso quâ tali, quia adæquatum ipsius objectum est verum; ita neque possibile est voluntatem prosecutivè tendere in malum, cum adæquatum objectum appetitûs sit appetibile, h. e. bonum.

Suppono secundò contra Scotum, non dari in voluntate affectum neutrum, ut vocat; h. e. talem actum, qui nec sit de fine, neque de mediis ad finem. Nam bonum vel appetitur propter se, vel propter aliud: sed in omni actu voluntatis reperitur appetitus boni tanquam objecti adæquati: ergo vel illud bonum appetitur propter se, vel propter aliud; si propter se, tunc est boni-

tas finis; si propter aliud, est bonitas mediorum. Confirmatur. Omne bonum vel est honestum, vel delectabile, vel utile; si honestum, vel delectabile, tunc habet bonitatem finis; si utile, tunc habet bonitatem mediæ ad finem. His positâs quaritur quomodo & in quo genere causa voluntas moveatur ad suum actum ab aliis potentiis à se distinctis, nempe ab intellectu, & ab appetitu sensitivo. Pro cujus resolutione sit

CONCLUSIO prima. Intellectus per objectum à se propositum in genere causa finalis & formalis extrinsecæ specificantis insluit in actum voluntatis. S. D. hic q. 9. a. 1.

Ratio est: Motio objectiva, quâ voluntas per ostensionem boni & finis ad actum allicitur, & ad certam speciem actûs determinatur, pertinet partim ad genus causæ finalis, partim ad genus causæ formalis extrinsecæ: sed intellectus voluntatem non aliter movet ad suum actum, quàm proponendo & præsentando ei suum objectum, ut docet S. D. in c. ergò.

Dices primò. Imperium efficax est actus intellectûs: sed iste efficienter & executivè determinat voluntatem; ergo intellectus etiam efficienter voluntatem determinat ad suos actus.

Secundò. Voluntas habet causam efficientem suorum actuum non tantum quoad exercitium, sed etiam quoad specificationem: sed ipsa non est causa efficiens suorum actuum quoad specificationem; neque enim ipsa potest esse ratio, cur actus sit hujus potius, quàm illius speciei; ergo intellectus est causa efficiens actuum voluntatis quoad specificationem.

Resp. ad 1. dist. min. efficienter determinat volun-